BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. 385. Wilno, dn. 10 lutego 1930 roku xxxx 1931 r.

Treść numeru:

---oo00§00oo---

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Budżet Litwy na rok 1931.

"Rytas" Nr.31.

	Dochody. Zwyczajne.	Dochody. Nadzwyczajne.	Dochody. Ogółem.	Wydatki. Zwyczajne.	Wydatki. Nadzwyczajne.	Wydatki. Ogółem.
Urząd Prezydenta Państwa	1.632	-	1.632	291.416	-	291416
Sejm	300	-	300	300000	-	300000
Gabinet Ministrów	272317	-	272317	3768528	-	3768528
Rada Państwowa	2000	-	2000	391046	-	391046
Urząd Gubernatora Kłajpedy	381000	-	381000	364827	-	364827
Kontrola Państwowa	201484	-	201484	1383237	-	1383237
Ministerstwo Obrony Kraju	1060000	-	1060000	48470000	8343000	56813000
M-stwo Spraw Wewnętrznych	4156750	-	4156750	27540712	1270000	28810712
M-stwo Finansów	188421610	25000000	213421610	31086357	16592070	47678427
M-stwo Rolnictwa	31582692	3280000	34862692	27643247	20547326	48190573
M-stwo Oświaty	2858914	-	2858914	40962776	6487711	47450487
M-stwo Sprawiedliwości	5948400	-	5948400	10535933	478630	11014563
M-stwo Komunikacji	63421421	-	63421421	60396399	14760149	75156548
M-stwo Spraw Zagranicznych	1217762	-	1217762	5832918	360000	6192918
Ogółem:	299526282	28280000	327806282	258967396	68838886	327806282

Rozbudowa Kowna w ostatnich 4 latach.

"Tautos Ukis" w N-rze 1 podaje statystykę nowozbudowanych domów w Kownie:

W 1927 r. wzniesiono ogółem 88 murowanych domów mieszkalnych, w r.1928 - 119, w 1929 - 131 i w 1930 - 159. Niemieszkalnych budynków murowanych zbudowano w 1927 r. 38, w 1928 - 33, w 1929 - 42 i w 1930 - 39. Co do drewnianych budynków, to ilość ich przedstawia się, jak następuje: w 1927 r. zbudowano 198 drewnianych domów mieszkalnych, w 1928 - 310, w 1929 - 305, w 1930 - 289. Niemieszkalnych drewnianych budowli wzniesiono w 1927 r. - 117, w 1928 - 199, w 1929 - 168 i w 1930 - 177.

Większych gmachów do użytku publicznego, jak kinematografy i t.p., zbudowano w 1927 r. - 7, w 1928 - 4, w 1929 - 8 i w 1930 - 13. Większych budowli dla celów przemysłowo-handlowych, jak rozmaite warsztaty i t.p., wzniesiono w 1927 r - 8, w 1928 - 2, w 1929 - 0, w 1930 - 9. Ogółem wszystkich budynków tak murowanych jak drewnianych, mieszkalnych i niemieszkalnych, zbudowano w Kownie w 1927 r. 456, w 1928 - 667, w 1929 -654 i w 1930 - 686.

Jak wynika z tych danych, ruch budowlany w Kownie wzrasta z każdym rokiem i w 1930 r. osiągnął punkt kulminacyjny. Dodać należy, iż nowowznoszone domy są coraz wyższe i coraz bardziej nowoczesne. Niedługo zarząd miejski ma ogłosić nowe przepisy obowiązujące przy budowie domów, uwzględniając w nowej redakcji niektóre poprawki i ulepszenia, nieprzekraczające jednak zakresu budownictwa miejskiego.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Leader tautininków o wewnętrznej sytuacji na Litwie.

Prezes centralnego komitetu partji tautininków, bawiący obecnie chwilowo w Rydze, p.I.Łapenas, udzielił współpracownikowi "Siewodnia" /Nr.39 z dn.8.II.1931 r./ wywiadu w sprawie wewnętrznej sytuacji na Litwie. Przedewszystkiem p.Łapenas zaznaczył, że bawi w Rydze w charakterze prywatnym, jako kierownik przedsiębiorstw rolniczo-przemysłowych, bezpośrednio zainteresowanych w sprawie eksportu zboża i mięsnych produktów litewskich zagranicę.

Latem roku bieżącego ma się odbyć walny zjazd partji tautininków, na którym w ostatecznej formie przyjęty zostanie nowy program partyjny. Trudno jeszcze narazie mówić o projektach ogłoszenia obecnego prezydenta prezydentem dożywotnim, gdyż do kongresu tautininków jeszcze daleko. Wogóle tautininkowie opracowują obecnie swój program zgodnie z doświadczeniem życiowem i z tem, co daje tautininkom obznajomienie się z życiem państwowem innych krajów. Pewne rzeczy zapożyczają tautininkowie z ustroju państwowego Włoch, inne znów - z konstytucji innych krajów, naogół jednak celem partji tautininków jest utrwalenie sytuacji, która się faktycznie na Litwie wytworzyła. Tautininkowie nie są zasadniczymi przeciwnikami parlamentu, lecz chcą, ażeby organ reprezentacyjny był w ten sposób postawiony, by nie był jedynie zwykłą "mównicą", a istotnie przynosił krajowi realną korzyść. Tautininkowie bliżsi są wyborów, jednak niepodobna narazie orzec, czy wcześniej się odbędą wybory prezydenta, czy też sejmu. Minął już czas, kiedy waga polityczna partji tautininków określana była osobami trzech posłów w sejmie. Konsolidacja sił społecznych na Litwie ma już faktycznie miejsce i inne partje polityczne, właściwo mówiąc, przestały istnieć. Niema już partyj "Ukininku Sajunga" i "Darbo Federacija". Zlały się one faktycznie z tautininkami. Ludowcom pozostali tylko leaderzy, a w szerszych masach stracili już oni swych stronników. Istnieją jeszcze chrześćjańscy demokraci, lecz z nimi w dzisiejszych warunkach niepodobna się konsolidować. Tautininkowie wcale nie dążą do tego, aby w partji ich było jaknajwięcej członków. Tautininkom zależy na tem, ażeby kraj podzielał ich idee. Tautininkowie widzą, że istotnie tak się dzieje. Przyszłe wybory okażą, że tautininkowie mają rację.

Jeżeli chodzi o konflikt między partją tautininków a duchowieństwem katolickiem, źródła tego konfliktu szukać należy w dążeniu chrześćjańskiej demokracji osiągnięcia władzy za wszelką cenę. Zwątpiwszy w inne środki, postanowili chrześćjańscy demokraci wykorzystać duchowieństwo, lecz i ta droga okazała się bezcelową, gdyż faktycznie agitacja duchowieństwa nie ma żadnego wpływu. Nielogiczną jest rzeczą myśleć, że całe duchowieństwo jest przeciw tautininkom. Przeciwnie, większość księży nie podziela oficjalnego stanowiska kleru. Być może, że w sprawie tej odgrywa rolę ręka Watykanu. Przynajmniej oficjalny przedstawiciel Watykanu w Kownie wybrał drogę, która uczyniła dalsze pozostawanie jego na stanowisku nuncjusza papieskiego w Kownie, dla Litwy nie do przyjęcia. Dlatego też postawiono kwestję odwołania nuncjusza Bartoloniego z Kowna.

Nie należy uważać tautininków za jakichś bezbożników, którzy traktują religję tak, jak, powiedzmy, rząd sowiecki. Stosunek tautininków jest zgoła inny. Całe stanowisko tautininków w tej sprawie da się sformułować krótko: Miejsce księdza jest w kościele.

Księdza zechciał wdać się w politykę, a przeciwko temu właśnie tautininkowie walczą. O żadnych zakusach jednak na religję oczywiście ze strony tautininków mowy być nie może.

Sytuacja wewnętrzna Litwy się skonsolidowała i kraj spokojnie się rozwija. Sprawa Voldemarasa już więcej nie istnieje. Co więcej, przestała też istnieć ~~ = = ~~ cała "voldemarasjada" jako taka i obecnie proklamacje Voldemarasa drukują i rozpowszechniają jedynie 6-o klasiści.-

Żadnych poważnych zmian w składzie rządu w najbliższym czasie się nie oczekuje. Gdyby zresztą jakieś zmiany miały nastąpić, to byłyby to zmiany wyłącznie personalne, nie mogące w żadnym wypadku zmienić ogólnego kursu politycznego.-

P o l e m i k a m i ę d z y "L i e t u v o s A i d a s e m" a "R y t a s e m" w s p r a w i e l i s t u O j c a ś w . "Lietuvos Aidas, w dalszym ciągu polemizując z "Rytasem" na temat listu Ojca św., nie daje ~~= = =~~ wiary twierdzeniu organu chrześcjańskiej demokracji, iż kancelarja Watykańska omyłkowo przesłała rządowi litewskiemu odpis bruljonu listu. Według urzędówki, sfery miarodajne Watykanu zapewniają, iż omyłki tej nie popełniono. "Lietuvos Aidas" proponuje więc, by "Rytas" wyjaśnił przyczyny tej różnicy zdań i, jeżli obstaje przy swem twierdzeniu, podał fotograficzną odbitkę rzekomego bruljonu tak, jak obiecuje podać odbitkę listu.

Co do samej treści listu, urzędówka odpiera zarzut nielogiczności zdania, stanowiącego różnicę między obu tekstami, znajdując w dalszym ciągu listu wyraźne powołanie się na sporne zdanie, którego w tekście, ogłoszonym przez "Rytasa", niema. Zdanie to dotyczy właśnie sprawy mieszania się duchowieństwa do polityki partyjnej. Dotknięty zarzutem ogłoszenia nieścisłego tekstu, "Lietuvos Aidas" odwzajemnia się przypomnieniem afery w fałszowaniu amerykańskiej słoniny i proponuje rozstrzygnięcie sporu przez osobę kompetentną, np. dr.Brenderisa, profesora języka i literatury łacińskiej, który orzeknie, które tłumaczenie jest ściślejsze i, czy rząd otrzymał odpis listu, czy też jego bruljonu, jak utrzymuje "Rytas".

Jeden z ostatnich numerów "Rytasa" przynosi na pierwszej stronie odbitkę fotograficzną listu Ojca św., o tekst którego właśnie trwa polemika.-

P r o j e k t u s t a w y o n a j m i e r o b o t n i k ó w p r z e m y s ł o w y c h . Ministerstwo Spraw Wewnętrznych kończy już opracowywanie nowego projektu ustawy o najmie robotników przemysłowych i niedługo przekaże go Gabinetowi Ministrów do rozważenia. Dotychczas w tej dziedzinie były w Litwie w powszechnem użyciu ustawy rosyjskie, które obecnie okazały się już przestarzałe.-

O t w a r c i e g i m n a z j u m r z ą d o w e g o w J u r b o r g u . Jak wiadomo, gimnazjum Towarzystwa "Saule" w Jurborgu, z tego powodu, iż Towarzystwo odmówiło jego dalszego utrzymywania, dnia 26 stycznia r.b. z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, zostało zamknięte. Z dniem tym zwolniono również wszystkich uczniów i nauczycieli.

Obecnie, jak podaje "Lietuvos Aidas", z dniem 1 lutego otwarto w Jurborgu ośmioklasowe gimnazjum rządowe. Dyrektorem nowego gimnazjum został dotychczasowy inspektor szkół ludowych w II okręgu powiatu Marjampolskiego p. M.Kviklis.-

E m i g r a c j a z L i t w y w s t y c z n i u . W ciągu stycznia r.b. wyjechało z Litwy w celach zarobkowych 173 osoby, w tej liczbie: do Argentyny - 67 osób, do Brazylji - 4, do południowej Afryki - 14, do Kanady - 5, do Urugwaju - 34, do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej - 39, do Meksyku - 7, do Palestyny - 2 i do Kolumbji - 1 osoba.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW WILEŃSKICH.

Nowy Zarząd Litewskiego Towarzystwa Gospodarczego. Nowy zarząd litewskiego Towarzystwa Gospodarczego ukonstytuował się, jak następuje: prezes Towarzystwa p.St.Szpokas, wiceprezes - ks.kanonik Malkiewiczius, skarbnik dyrektor P.Karazija i sekretarz p. P.Juszka. Członkowie, bez szczególnych obowiązków: p.M.Stankiewiczius, p.St. Wersockas, p.K.Gajgalas.-

Związek Nauczycielstwa Litewskiego. Na ostatniem dorocznem zebraniu nauczycielstwa litewskiego, zarząd ukonstytuował się, jak następuje: p.W.Budrewiczius - prezes, p.K. Lelka - wiceprezes, p.B.Sudujkis - skarbnik, p.J.Nawickas - sekretarz, p. W.Makarewiczius - członek bez obowiązków. Siedziba Związku mieści się w Wilnie przy ulicy św.Filipskiej Nr.3.-

Doroczny zjazd święciańskiego Towarzystwa Oświatowego "Rytas".- W dniu 2 stycznia r.b. odbył się w Święcianach doroczny zjazd litewskiego Towarzystwa Oświatowego "Rytas". Wiceprezes Towarzystwa p.A.Petrajtis złożył sprawozdanie, z którego wynika, że w roku ubiegłym "Rytas" napotykał, podobnież zresztą, jak w latach poprzednich, na szereg trudności. W niektórych miejscowościach nie uzyskano koncesyj na szkoły. Pozatem, Inspektorat Szkolny zakazał nauczania pięciu nauczycielom. Skarga zarządu "Rytasa" do Kuratorjum pozostała bez skutku. Na apelację do Trybunału Najwyższego w Warszawie nie otrzymano jeszcze odpowiedzi.

"Rytas" utrzymuje 8-klasowe gimnazjum typu humanistycznego. Do gimnazjum uczęszcza 150 uczniów. W 1930 r. powstała przy gimnazjum pracownia fizyko-chemiczna, zwiększono bibljotekę, zakupiono radjo-aparat i powiększono inwentarz.

Do zarządu święciańskiego "Rytasa" wybrano prof.J.Skruodisa i nauczyciela p. M.Gudenasa. Do komisji rewizyjnej wybrano: nauczycieli:p.J. Gribauskasa, p. J.Mudinasa i p. A.Jurenasa. Do Tymczasowego Komitetu Litewskiego w Wilnie wybrano na członków: dyrektora p. A.Petrajtisa i nauczycieli: p.J.Ribauskasa i p . R. Bagdonasa.

Nowy zarząd "Rytasa" ukonstytuował się, jak następuje: prezes - p.Dyrektor A.Petrajtis, wiceprezes ks.prof. J.Skruodis, skarbnik - p. A.Maldziunas, sekretarz - p.M.Gudenas, członkowie - p.Bronisława Cyceenajtisówna i dr. A.Rimas.-

Odczyt p. W.Studnickiego o walce kleru z rządem litewskim w ujęciu "Vilniaus Rytojus". W ubiegłym ~~tygodniu~~ miesiącu kilka pań odwiedziło instytucje litewskie, proponując zaproszenia na odczyt dyskusyjny, jaki się odbył 19 stycznia staraniem miejscowego Towarzystwa kalwińskiego. Tematem odczytów było: "Przyczyny walki kleru z kowieńskim /?/ rządem litewskim". Zaproszenia opiewały, że odczyt odbędzie się w obecności Litwinów.

Istotnie, na odczycie było obecnych kilku Litwinów. Prelegent, p.Wacław Studnicki, dyrektor archiwum w Wilnie i znany ideolog kalwiński, mówił w pierwszej części odczytu ogólnikowo wogóle o konkordatach, zawartych po wojnie przez niektóre państwa. Zdaniem prelegenta, najwięcej ustępstw poczyniła Watykanowi Polska i Litwa. W drugiej części odczytu prelegent mówił o dzisiejszych stosunkach na Litwie. Rzecz prosta, jak się należało spodziewać, nagadał wiele głupstw i wogóle odczuwało się w ciągu całego odczytu, że prelegent bardzo chętnie stosuje pod adresem Watykanu ostre wyrażenia. Na zakończenie oświadczył nawet, że sympatje kalwinów są po stronie rządu litewskiego. Inna rzecz, czy sympatje te są szczere. W dyskusji ze strony Litwinów nikt nie brał udziału, gdyż odczyt był dosyć podejrzany. Tylko kilku młodych ludzi gorąco się spierało co do rozwodów. Widocznie uczestnikom całej dyskusji na tej kwestji najwięcej zależało.-

B7